

ΤΟ ΝΕΟ Π.Σ. ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ Η ΣΥΝΔΕΣΗ ΤΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (Αξιοποίηση Εκπαιδευτικού Δράματος & Διαθεματικότητας)

**1^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΘΕΟΛΟΓΩΝ
«ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ»,
ΤΜΗΜΑ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ του Α.Π.Θ., 20 – 21/5/2017**

**ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΘΕΟΛΟΓΟΣ
2^οΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΕΥΚΑΡΠΙΑΣ**

«...χρέος της Ιστορίας (αλλά και αυτών που τη διδάσκουν) είναι να βοηθήσει τις νεότερες γενιές, να νιώσουν ποια είναι η πορεία της ανθρωπότητας και ποιο είναι το χρέος των προοδευτικών ανθρώπων...»

Κ. ΒΑΡΝΑΛΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΚΑΙ	ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ
Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	Β΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ	Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΜΕΓΑΛΩΝΟΥΜΕ ΚΑΙ ΑΛΛΑΖΟΥΜΕ	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ «ΑΛΛΟΙ»	ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ
Οι ναοί της νέας θρησκείας : Από τις κατακόμβες και τα οικήματα στην ανέγερση μεγαλόπρεπων βασιλικών.	Ο πολιτισμένος κόσμος απέναντι στον «άλλο»: Μισαλλοδοξία, γενοκτονίες και ολοκαυτώματα , προσφυγιά, ξενοφοβία.	Ο νεομάρτυρας Αλέξανδρος Σμόρελ και η αντιναζιστική οργάνωση «Λευκό ρόδο».
Σύνδεση με την τοπική ιστορία A) Επίσκεψη και επιτόπια αναφορά για την ιστορία του ναού αγίου Δημητρίου (ναός βασιλικής), της Ροτόντας (περίκεντρος ναός) και της Αγίας Σοφίας (Βασιλική με τρούλο) – Περιήγηση στο Γαλεριανό συγκρότημα. Γ) Σύνδεση με την Οθωμανική περίοδο στη Θεσσαλονίκη: Η μετατροπή των ιερών ναών σε τεμένη και η εξέλιξή τους μετά την απελευθέρωση (1912) – Διαθεματική προσέγγιση.	Σύνδεση με την τοπική ιστορία A) Επίσκεψη στο μαρτυρικό Χορτιάτη. B) Ολοκαύτωμα και η εξόντωση της Εβραϊκής Κοινότητας Θεσσαλονίκης Γ) Ιστορικός περίπατος - Παλιός Σιδηροδρομικός Σταθμός - Πλατεία Ελευθερίας - Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης Δ) Γνωριμία με επιζώντες και πρόσωπα δεύτερης & τρίτης γενιάς. Ε) Περιήγηση στο στρατόπεδο συγκέντρωσης ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ	→ Μελέτη βιογραφίας Αλέξανδρου Σμόρελ → Ποια η επιρροή της θρησκευτικότητάς του στον αντιναζιστικό του αγώνα; → Η αντιναζιστική οργάνωση «Λευκό ρόδο» Σύνδεση με την τοπική ιστορία A) Ποια η συμβολή των φοιτητών του Α.Π.Θ. και των νέων της Θεσσαλονίκης στον αντιναζιστικό αγώνα κατά την περίοδο της γερμανικής κατοχής; B) Η περίπτωση του Ξυπόλυτου Τάγματος Γ) Η ιστορία του αρχ. Διονυσίου Χαραλάμπους - Φυλάκιση στο στρατόπεδο ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ και ο εκτοπισμός σε ναζιστικό στρατόπεδο στη Γερμανία.

ΤΟ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ: ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές καλούνται:

- ▶ να γνωρίσουν την ιστορία & την εξέλιξη της Θεσσαλονίκης (Madre d' Israel) σε σχέση με την εβραϊκή κοινότητα
- ▶ να κατανοήσουν την πολυπολιτισμική «εικόνα» του τόπου τους
- ▶ να προσεγγίσουν την επίδραση των ιστορικών γεγονότων (Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος, Ολοκαύτωμα) στη δημόσια & ιδιωτική ζωή των πολιτών
- ▶ να προτείνουν στάσεις ζωής για την αποτροπή παρόμοιων τραγικών γεγονότων
- ▶ να σφυρηλατήσουν δεσμούς με τον τόπο τους και να προωθήσουν τη συνεργασία και φιλία με τις κοινότητες που προσδίδουν μια ξεχωριστή φυσιογνωμία στην πόλη.

ΜΕΣΑ - ΕΡΓΑΛΕΙΑ - ΜΕΘΟΔΟΙ

- ▶ Λογισμικό παρουσίασης Power Point.
- ▶ Κείμενα Λογοτεχνικά, Ιστορικά (έντυπα και ηλεκτρονικά).
- ▶ Φύλλο Εργασίας για επεξεργασία και παρουσίαση στον χώρο του Εβραϊκού Μουσείου Θεσσαλονίκης.
- ▶ Βιωματικότητα & Εκπαιδευτικό Δράμα
- ▶ Τεχνολογία (φωτογραφία, μουσική, video)
- ▶ Συνεργατική διδασκαλία με εκπαιδευτικούς διαφορετικών ειδικοτήτων
- ▶ Ανοιχτή διδασκαλία
- ▶ Συνεντεύξεις – συζητήσεις με πρόσωπα που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με το ιστορικό γεγονός.

Ο Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

**Α' ΣΤΑΔΙΟ: ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ -
ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗ (ΣΧΟΛΕΙΟ)**

**1) ΓΕΝΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΟΥ
Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ**

ΠΟΛΕΜΟΥ: ΙΣΤΟΡΙΚΟ

ΠΛΑΙΣΙΟ: Χρονολογία,
τόπος, πρωταγωνιστές,
αφορμή & αίτια,
συνέπειες

**2) ΔΙΕΡΕΥΝΥΣΗ ΣΕ
ΕΠΙΠΕΔΟ:**

- ▶ Παγκόσμιο
- ▶ Ευρωπαϊκό
- ▶ Εθνικό
- ▶ Τοπικό

Ο Β΄ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ «ΑΓΓΙΖΕΙ» ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η ΚΗΡΥΞΗ ΤΟΥ
ΕΛΛΗΝΟΙΤΑΛΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Η ΕΙΣΟΔΟΣ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ
ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 9/4/1941

ΘΡΗΣΙΑ ΜΕΤΕΡΑΣ 25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ ΑΙ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΡΕΡΓΑΡΧΑΙΑ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΕΚΔΟΣΙΣ 6^Η ΠΡΩΙΝΗ

Η ΙΤΑΛΙΑ ΕΚΗΡΥΞΕ ΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Ο ΙΤΑΛΟΣ ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΣ ΑΝΗΓΓΕΙΛΕ ΠΡΟΣ ΤΟΝ κ. ΜΕΤΑΞΕΑΝ ΟΤΙ ΤΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΣΤΡΑΤΕΥΜΑΤΑ ΘΑ ΕΠΙΤΕΘΟΥΝ ΤΗΝ 6^ΗΝ ΠΡΩΙΝΗΝ ΥΠΕΓΡΑΦΗ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΡΑΤΕΥΣΕΩΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΑΖΕΙ

Το πολεμικό κίνημα της Ελλάδας...
Ο Ιταλός πρεσβευτής...
Το Υπουργικό Συμβούλιο...

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥΝΤΕΓΚΛΕΚΤΟΥΒΕΛΓΙΚΟΥΚΟΓΚΟ Συμβούλιον δια τός γαλλικός άποικίας

ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΣΗΜΕΡΟΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ ΤΩΝ κ. κ. ΧΙΤΛΕΡ, ΜΟΥΣΣΟΛΙΝΙ, ΛΑΒΑΛΕΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗΝ ΤΗΣ ΦΛΟΡΕΝΤΙΑΣ

Η ΖΩΗ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΣΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

- ▶ Η είσοδος των Γερμανών στην πόλη (9/4/1941)
- ▶ Βομβαρδισμοί και η ζωή στα καταφύγια
- ▶ Πείνα – συσσίτια και θάνατοι
- ▶ Επιτάξεις δημοσίων κτηρίων και κατασχέσεις προϊόντων (γεωργικών – κτηνοτροφικών)
- ▶ Πολιτιστική λεηλασία
- ▶ Οι πρώτες αντιστασιακές οργανώσεις & το Ξυπόλυτο τάγμα
- ▶ Ο ρόλος του Α.Π.Θ.
- ▶ Συλλήψεις, φυλακίσεις, βασανιστήρια και τόποι εκτελέσεων.
- ▶ Η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης (30/10/1944)

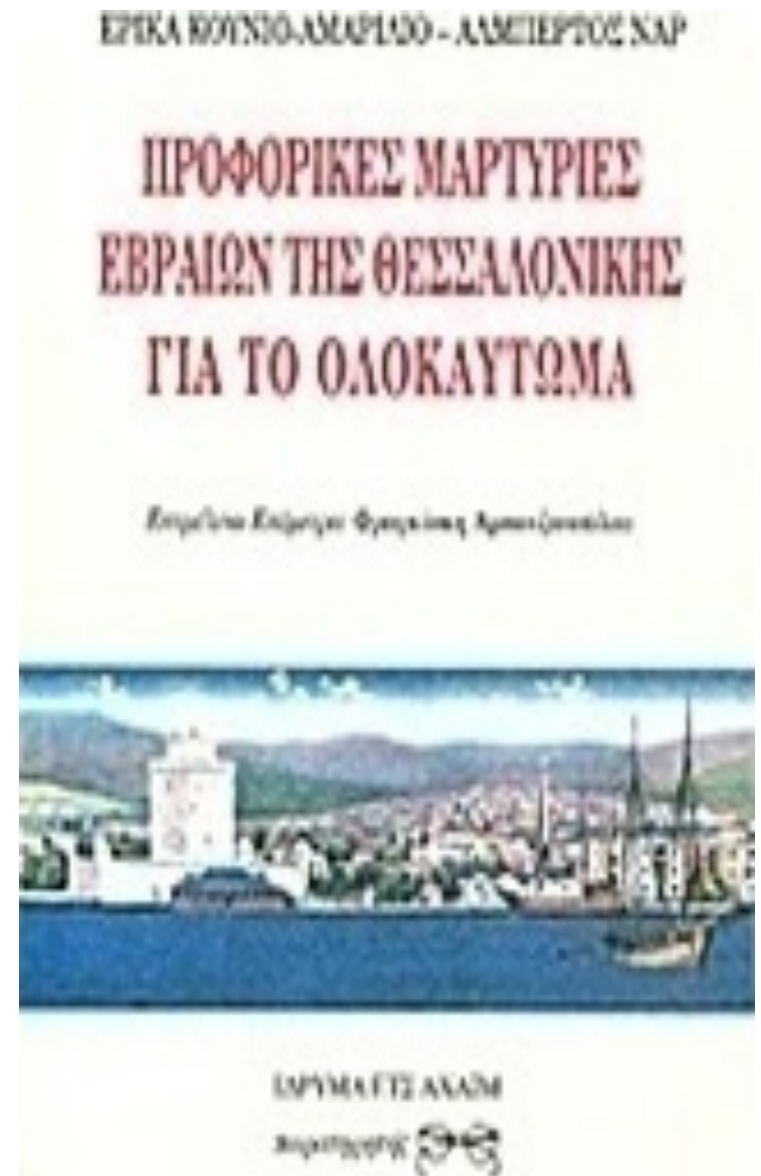
ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ Η ΕΞΟΝΤΩΣΗ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ

- ▶ Οι Θεσσαλονικείς εβραίοι στο αλβανικό μέτωπο
- ▶ Έλληνες Εβραίοι στην Εθνική Αντίσταση
- ▶ Το σχέδιο της «Τελικής Λύσης»
- ▶ Η συγκέντρωση στην πλατεία Ελευθερίας (11/7/1942)
- ▶ Οι απαγορεύσεις κατά των Εβραίων
- ▶ Οι λεηλασίες των εβραϊκών περιουσιών
- ▶ Η καταστροφή του εβραϊκού νεκροταφείου
- ▶ Η παρουσία Ελλήνων Εβραίων στο στρατόπεδο συγκέντρωσης ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ
- ▶ Ο εγκλεισμός στο γκέτο βαρόνου Χιρς
- ▶ Οι 19 αποστολές για το στρατόπεδο εξόντωσης Άουσβιτς – Μπιρκενάου (Μάρτιος – Αύγουστος του '43)
- ▶ Η επιστροφή των περίπου 1.850 επιζώντων στην Ελλάδα
- ▶ Η στάση της Εκκλησίας

ΠΗΓΕΣ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Η αξιοποίηση πηγών και μαρτυριών είναι σημαντική συνιστώσα στη μελέτη και κατανόηση των ιστορικών γεγονότων

- ▶ προφορικές και γραπτές μαρτυρίες επιζώντων ή απογόνων (Λέων Περαχιά, Χανς Κούνιο, Κούνιο – Αμαρίλιο Έρρικα, Έρρικα Περαχιά, Λάζαρος Σεφιχά)
- ▶ Γραπτές πηγές Θεσσαλονικέων και μη λογοτεχνών (Γιώργος Ιωάννου, Ντίνος Χριστιανόπουλος).

Περιλαμβάνει:

- ▶ Ιστορικό περίπατο σε υπαίθριους ιστορικούς χώρους (στρατόπεδο ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ, Παλιός Σιδηροδρομικός Σταθμός, Πλατεία Ελευθερίας και Μνημείο Ολοκαυτώματος)
- ▶ Επίσκεψη και ξενάγηση στο Εβραϊκό Μουσείο Θεσσαλονίκης:
 - A)** Σύντομη αναφορά στην ιστορία της Εβραϊκής Κοινότητας Θεσσαλονίκης
 - B)** Επεξεργασία σχετικού Φύλλου εργασίας και παρουσίαση στη βιβλιοθήκη του Ε.Μ.Θ.
 - Γ)** Συζήτηση με απογόνους επιζώντων
- ▶ Επισκέψεις στην περιοχή «14» της Ευκαρπίας και στον Χορτιάτη.
- ▶ Σύνδεση τριήμερων σχολικών εκδρομών με ιστορικούς χώρους (Κλεισούρα, Κομμένο, Δίστομο, Σκοπευτήριο Καισαριανής)

Β' ΣΤΑΔΙΟ: ΕΠΙΤΟΠΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ

ΕΒΡΑΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΦΥΛΛΑΔΙΟ 4: Η ΕΞΟΝΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΒΡΑΙΩΝ (αίθουσα 4)

A) Δείτε το αστέρι που αναγκάστηκαν οι Εβραίοι να φορέσουν. Γιατί πιστεύετε ότι τους υποχρέωσαν να το φορέσουν;

B) Τι χρώμα έχει το αστέρι που φορούσαν οι Εβραίοι; Υπήρχαν και άλλα χρώματα αστεριών; Σε ποιες ομάδες ανθρώπων αντιστοιχούν;

Γ) Παρατηρήστε και περιγράψτε την πρέσα κατασκευής των αστεριών.

Δ) Ποιες άλλες απαγορεύσεις υπέστησαν οι Εβραίοι και γιατί;

Ε) Παρατηρήστε τις φωτογραφίες του εκτοπισμού και πλάστε ένα διάλογο ανάμεσα σ' έναν Εβραίο Θεσσαλονικιό και σ' έναν χριστιανό Θεσσαλονικιό που παρατηρεί.

Ζ) Δείτε και αναφέρετε αντικείμενα των στρατοπέδων συγκέντρωσης. Γιατί νομίζετε ότι φορούσαν όλοι τις ίδιες στολές;

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΑΙΝΙΩΝ

- ▶ «Η ΖΩΗ ΕΙΝΑΙ ΩΡΑΙΑ»
- ▶ «Ο ΠΙΑΝΙΣΤΑΣ»
- ▶ «ΤΟ ΑΓΟΡΙ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΡΜΑΤΟΠΛΕΓΜΑ»
- ▶ «Η ΚΛΕΦΤΡΑ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ»

Προτεινόμενες ταινίες

- ▶ «ΑΜΗΝ»
- ▶ «Η ΛΙΣΤΑ ΤΟΥ ΣΙΝΤΛΕΡ»

Γ΄ ΣΤΑΔΙΟ: ΜΕΤΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

► Προσέγγιση του θέματος μέσα από την επεξεργασία ταινιών που γίνεται με τους παρακάτω τρόπους:

A) Φυλλάδιο επεξεργασίας με τη χρήση της **μεθόδου PERKINS (4 ΦΑΣΕΙΣ)**

B) Χρήση **Εκπαιδευτικού Δράματος**: πχ. «Η ζωή είναι ωραία» - Ιταλική δραματική κωμωδία παραγωγής 1997 σε σκηνοθεσία Ρομπέρτο Μπενίνι και σε σενάριο του ίδιου μαζί με τον Βιντσέζο Τσέραμι.

► ΜΕΘΟΔΟΣ PERKINS (4 ΦΑΣΕΙΣ)

Α΄ ΦΑΣΗ: ΤΑΙΝΙΑ → Οπτικό ερέθισμα – πρώτα ερωτήματα

Β΄ ΦΑΣΗ: ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗΣ

- Ποιο το θέμα της ταινίας;
- Ποια τα πρωταγωνιστικά και τα δευτεραγωνιστικά πρόσωπα;
- Που εξελίσσονται τα γεγονότα και σε ποια ιστορική περίοδο;
- Ποια σκηνή σας άρεσε και γιατί;
- Ποιες είναι οι συνθήκες στο γκέτο της Βαρσοβίας;
- Ποια προβλήματα είχε να αντιμετωπίσει ο πιανίστας;

Γ΄ ΦΑΣΗ: ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

- Ποιες ομάδες και γιατί στοχοποιήθηκαν από τον Χίτλερ;
- Πώς επηρεάζει η ναζιστική ιδεολογία την καθημερινότητα των πολιτών, εβραίων και μη;
- Τι θα σήμανε για τη δική σας ζωή, η επικράτηση μια τέτοιας ιδεολογίας;
- Ποιες απώλειες είχαν τα κεντρικά πρόσωπα μέσα σ' αυτή την ιδεολογία;
 - Αν συναντούσα τους Βλαντισλάβ Σπίλμαν (πιανίστας) και Βιλμ Χόσενφελντ (Γερμανός αξιωματικός), θα τους έλεγα.....

Δ΄ ΦΑΣΗ: ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ – ΔΙΝΟΝΤΑΣ ΤΗ ΔΙΚΗ ΜΟΥ ΕΡΜΗΝΕΙΑ

- Λογοτεχνική, ποιητική ή εικαστική απεικόνιση εμπνευσμένη από την ταινία
- Γράφοντας σ' έναν αρνητή του Ολοκαυτώματος:.....
- Αναστοχασμός: Απεικονίζοντας την ταινία με σωματικό γλυπτό.

Η ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ

Α) «ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ» (2007) -
Σύνθεση βασισμένη στο
λογοτεχνικό έργο «Το αγόρι με
τη ριγέ πιτζάμα» του Τζον
Μπόνιν και «Η νύχτα» του Ελί
Βιζέλ.

Β) «ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ» (2016) –
Σύνθεση που αξιοποιεί
λογοτεχνικά & ποιητικά έργα
Θεσσαλονικέων, μαρτυρίες
πρωταγωνιστών, καθώς και
λογοτεχνικές/ποιητικές
εμπνεύσεις των μαθητών στο
μάθημα της Λογοτεχνίας.

«Όποιος δεν θυμάται το παρελθόν του,
είναι καταδικασμένος να το ξαναζήσει»

George Santayana, 1863 -1952, Ισπανοαμερικανός φιλόσοφος

Ευχαριστώ
ERGO
ERGO
Ευχαριστώ